

PUBLIKÁCIE ministerstva pre sjednotenie zákonov a organizácie správy V Ě S T N Í K.

Ministerský tajemník Antonín H o n s :

Vypovídací právo obce.

Při unifikaci hlaneckých předpisů, o níž jsem psal již na jiném místě¹⁾, bude nutno zabývat se též otázkou policejního vyhoštění, jež je upravena v zákoně ze dne 27. července 1871, č. 88. ř. z. zároveň s postřkem. Tu pak naskytá se i otázka, jaké stanovisko třeba zaujmouti k vyhoštění místnímu, o kterém se usnáší obec ve smyslu obecních zřízení, čili k t. zv. vypovídacímu právu obce. Poměr tohoto vyhoštění k vyhoštění policejnímu přivádí nás ke zkoumání podkladů obou těchto institucí, zda a jak svému účelu vyhovují, s jakého hlediska dlužno na ně za dnešních poměrů pohlížeti a posléze, zda jejich rozlišování je dosud opodstatněno a není-li tomu tak, zda by i zde dnes převládající hlediska účelnosti a jednotnosti správy, jež došla svého výrazu v zákoně ze dne 22. prosince 1924, č. 286 Sb. z. a n., o úsporných opatřeních ve veřejné správě, nemohla vésti k určitému zjednodušení.

Vypovídací právo obce zakládá se na čl. III. říšského zákona obecního (zák. ze dne 5. března 1862, č. 18. ř. z.) a na příslušných ustanoveních obecních zřízení (§ 11. pro Čechy, § 11. pro Moravu a § 10. pro Slezsko). Dle těchto ustanovení nemůže obec žádnému přespólnímu po případě také společníku obce, který dokáže, že má někde právo domovské aneb alespoň prokáže, že učinil, čeho potřebí, aby takového vysvědčení došel, odepřítí povolení, v okrsku obce se zdržovati, pokud nepadá na obtíž dobročinnosti obecní a pokud mimo to přespólní s lidmi svými domácími vede bezúhonný život.²⁾ Z toho negativního ustanovení pak vyvozeno, že nedostatek domovského průkazu, obtížná chudoba nebo úhona přespólního nebo společníka obce zakládá pro obec důvod a právo k jeho vypovězení.

Poněkud alespoň podobné ustanovení shledáváme i v § 9. zák. čl. XXII : 1886, platném na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Dle tohoto ustanovení musí ten, kdo se chce v některé obci usídliti, oznámiti svůj úmysl této obci a ona může mu usídlení odepřítí jen tehdy:

a) je-li prokázáno, že ten, kdo se usídliti hodlá, byl buď pro zločin vůbec nebo pro přečin ze ziskuchtivosti spáchaný právoplatným usnesením

¹⁾ Srvn. můj čl. »Unifikace předpisů«, Roč. IV. Věstníku ministerstva vnitra č. 4. a 7.

²⁾ V jednotlivostech a ve statutech kněžských pak dochází ovšem k některým odchýlkám, jichž se tu nedotýkame.

dán do obžaloby, nebo kdo pro zločin nebo pro takový přečin byl právo-
platně odsouzen;

b) není-li s to bez zatížení obce sám se vydržovati;

c) nemůže-li se prokázatí vysvědčením zachovalosti (mravnosti) té
obce, kde se posledně stále zdržoval.

Ačkoliv tedy ustanovení toto je podobné ustanovením platným v ostat-
ních částech republiky, přece jen provádění jeho bylo různé, spočívajíc
v rozdílnosti charakteru obou ustanovení. Uherský státní občan nebyl
sice povinen žádati o povolení, aby mohl bydlet v některé obci (jak to
předpisoval u cizozemců § 3. a 4. zák. čl. V. : 1903), pokud však by obec
proti němu uvedla závažné důkazy, může u příslušné vrchnosti navrhnouti,
aby dotyčný byl z obce vypovězen (17264/87 BM Sb. roz. I. 426); tak o-
véto vypovězení může se tedy státi pouze rozhodnutím příslušné
správní vrchnosti, zakládajícím se na policejních a hnaneckých předpisech
(16111/88 BM Sb. rozhod. I. 425) a nikdo nemůže být vypovězen pouze proto,
že se zdržuje v obci bez povolení, ku bydlení a že nemá povolení ku usazení se
(83388/98 BM Sb. rozhod. IV. 443 a 105714/99 BM Sb. rb. rozhod. V. 371), nebo že
opomenul hlásiti svůj úmysl, že se chce usaditi (27827/901 BM). Osobě
úhonné minulostí není obec povinna dáti certifikát usazovací. Odpírání usa-
zení nemůže se však dotknouti práva volného stěhování a nevylučuje
zdržování se určité osoby na území obce (36255/91 BM Sb. rozhod. I. 426).
Možnost, že někdo po přijetí do svazku obce může se státi neschopným
k výdělku, nemůže sloužiti jako oprávněný důvod pro odepření usazení se
(75684/92 BM Sb. rozhod. I. 427) (srov. k tomu poznámku č. 3.). Obecní
zastupitelstvo má právo odepřítí povolení usazení se na základě § 9. zák.
čl. XXII/1886, pak-li dotyčný ze svého posledního místa pobytu nemůže
nebo nechce předložiti vyhovující vysvědčení o mravech. (2411/905 K Sb.
rozhod. V. 222.) Již z toho, co zde uvedeno, jsou určité podobnosti patrný.
Ježto není však úkolem tohoto článku zabývatí se otázkou de lege lata,
nenusíme se ani obíratí dále příslušnou judikaturou a postačí, jestliže
řekneme, že instituce samostatného vypovídacího práva obce, tak
jak je známa v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, na Slovensku a v Pod-
karpatské Rusi nebylo.

Z hlediska de lege ferenda však, třeba obíratí se otázkou, zda se do-
poručuje unifikace na podkladě starého říšského zákona rakouského a zda
tedy nutno i nadále podržeti dvojí instituci vyhoštění, totiž policejního a
místního. V prvé řadě pak je tu právě na místě ujasnění dnešního stavu
vypovídacího práva obce v zemích, kde vzniklo s určitým charakterem.

Byly již spory o tom, zda vypovídací právo obce je institucí rázu
čistě domovsko-právního či zda je ustanovením policejním. Není pochyby
o tom, že původní ráz byl domovsko-právní a že provádění tohoto práva
bylo tolika se stanoviska předpisů právu domovském účelným. Právo
toto cílilo k tomu, aby obec mohla se brániti proti vydržení domovského
práva cizinci, resp. proti jeho následkům (na př. chudinské právo). Nelze
ovšem popřítí, že důvody, stanovené jako podmínka pro odepření pobytu
v obci, dotýkají se právě mravnostní a chudinské policie obce, jež jí v sa-

mostatném oboru působnosti přísluší a tu pak částečná alespoň povaha policejní řečeného práva jistě nám vysvitne, nehledíme-li k tomu, že ve skutečnosti praxe užívala tohoto práva vlastně jen k účelům policejním; proto také v praxi převládal názor, že vypovídací právo obce je ustanovením policejním.

Protože podmínky vypovídacího práva obce nedošly změn, ačkoliv domovské předpisy, s nimiž toto právo původně úzce souviselo, mají stejné podmínky, se několikrát měnily, mize! pomalu původní účel tohoto práva a jeho výkon má pak ve skutečnosti jen účele policejní. K této změně charakteru, kotvící v tom, že normy spolu související nebyly účelně v souhlas uvedeny, přistupují pak postupně doby další změny, prýšící ze zcela jiných pramenů

Je známo, že pravidla lidského jednání jsou jednak rázu mravního, jednak společenského a konečně právního. Právo ovšem nemůže a nechce nahradit mravnost, ale musí počítat s povahou lidskou, jaká vskutku jest s průměrnými mravními názory. Ježto se však mravní názory mění postupem doby, musí se změnit i právo, čili musí se změnit pravidlo právní, jež recipovalo pravidlo mravní. Pravidlo právní, o němž by se dokázalo, že nesouhlasí s panujícími názory mravními, je neudržitelné.

Nemůžeme ovšem tvrdit, že by v našem případě šlo o takové ustanovení, avšak tolik je jisto, že v něm názory mravní toho času převládající, hrají velkou roli, obzvláště když jde v něm o pojem, při jehož výkladu nutno se vždy na tyto názory ohlížeti. Takovým pojmem je »bezušonost«. Prohlédneme-li si starší judikaturu, seznáme, jak dalece zde praxe zacházela při stanovení předpokladů pro ni, resp. co všechno se pokládalo za úhonu, a srovnáme-li k tomu na př. změny, jež prodělal názor na konkubinát, zásahy způsobené podmíněčným odsouzením a různé změny rázu sociálně hospodářského, pak pochopíme, že změny ty musely nezbytně působiti na výkon vypovídacího práva obce, resp. na jeho předpoklady. Okruh osob je tu čím dále tím více zmenšován.

Srovnáme-li k tomu dále tendenci, jevíci se v hlavě V. ústavní listiny (hlavně §§ 107. a 108.) a dnešní vlastní policejní předpisy, či lépe řečeno opět tendenci, jaká se při jejich provádění objevuje, vidíme, že tyto policejní předpisy jsou vlastně prováděny daleko s liberálnějšího stanoviska než vypovídací právo obce, a že podobného obmezení svobody československého státního občana pro tak nepatrné vlastně příčiny nepřipouštějí ani se strany státu jako nejvyššího strážce bezpečnosti.

Víme dále, že jsou různé názory na instituci domovského práva a víme také, že počíná prorážeti názor, že rozlišování působnosti obce na působnost samostatnou a přenesenou stává se pomalu zbytečným. Je-li však zde jednou již nárok na vydržení domovského práva, pak nesmí býti toto vydržení ohrožováno z takových příčin, které často nemají s tendencí zákonodárce, který nárok takový hodlal poskytnouti, ničeho společného, a které jsou chápány mnohdy s úzkého hlediska místního významu, nikoli však s hlediska celostátního a názoru převládajícího.

Z toho již však je patrné, že nutno uvažovati o tom, zda by nebylo účelnější instituci tuto, pozbyvší svého původního charakteru čistě do-

movsko-právního, vložit do rukou orgánů státu, jakožto vrchního strážce bezpečnosti vůbec, obzvláště když § 20. zákona ze dne 7. února 1919, č. 76 Sb. z. a n. naznačil, že širší sbory samosprávné, po případě státní správa převezmou z dosavadního oboru působnosti obecní mezi jiným též i policii mravnostní, bezpečnostní, správu chudinskou a ústavy dobročinné. Na tom nic nemění ta okolnost, že ustanovení toto nebylo přes lhůtu, stanovenou v § 21. cit. zák., dosud provedeno. Jde tu o tendenci a ta je z toho zřejma. Ani převzetí širšími sbory samosprávnými by nemohlo tuto úvahu znemožniti, ježto složení těchto samosprávných sborů a jejich účast ve veřejné správě zrovna tak jako večlenění obce do nové organizace veřejné správy by spíše podporovaly takový přesun nežli, aby mu bránily. Při pronikání vlivu státní správy směrem dolů k obci a jemu korespondujícímu vnikání laického živlu opět do správy státní bylo by takové sjednocení v jedné ruce pouze nanejvýše doporučitelným a nebylo by zajisté ani odiosním.

Stát má zájem na tom, aby občan byl příslušným v některé obci, chce chrániti jeho vydržení nároku na udělení domovského práva, chce i chrániti právo na práci; a tu jsme právě opět u nynějších kritických poměrů, opět u pravidel společenských a mravních, jež v novém zákonodárství sociálním docházejí ozvěny. Každý má míti možnost, aby svou práci zužitkoval tam, kde je mu to nejvýhodnější; tuto možnost musí míti tedy i trestanec právě propuštěný, ba tento tím spíše (nehledě k tomu pro jaký delikt byl odsouzen), poněvadž snahou musí býti, aby se právě on uchytil jako řádný člen společnosti lidské. Má-li on snahu, a je-li mu v této bráněno, pak snadno se může státi, že upadá stále hloub a hloub, ačkoli jeho původní delikt byl třeba jen politický. V moderní době bylo by povážlivým, aby materiálně silnější činitel, jakým je obec, byl proti slabšímu občanu nadán tak velkým právem, na jehož výkon má stát kontrolu jen nedostatečnou. Lepší a pro obec méně odiosnější by bylo, kdyby právo to bylo přímo vykonáváno úřadem státním.

Má-li sloužiti právo to účelům policejním, pak zajisté nebude proti tomu námitka a přesun takový byl by odůvodněn. Státní úřad užíval by práva toho s hlediska vyšších zájmů, poněvadž dovede se povznésti z poměrů čistě lokálních, aniž by ovšem tyto přehlížel, pokud by byly závažného rázu a má kromě toho i jiných možností s dostatek, aby individuum, pokud by v místě zůstalo, nepustil se zřetele. Po stránce náboženské, národnostní a sociální vyskytující se protivy v místě naleznou pak v úřadu státním vždy objektivního a rozvážného posuzovatele.

Pokud pak jde o účely, resp. následky chudinské, nutno kromě zmíněného již poukazu na § 20. zák. č. 76/1919 Sb. z. a n. uvážiti, že tu vlastně může jíti hlavně o větší a velká města, kde spíše ke koncentraci dochází, a která nejspíše by se mohla obávatí většího nákladu finančního z toho plynoucího; u malých obcí půjde jen o jednotlivce. Zkušenost však učí, že právě velká města jen v nejbližších případech sahají k vypovídacímu právu, jehož malé obce však využívají začasto až přílišně.

Víme také, že pojem »případnouti na obtíž veřejné dobročinnosti« byl iudikaturou velmi omezen a že zvláště bylo vysloveno, že obava, že

někdo v budoucnosti může připadnouti na obtíž veřejné dobročinnosti není důvodem pro vyhostění.³⁾ Jde tu tedy jen o úzký okruh osob a i těmto má býti umožněno, pokud to nejsou vyslovení ubožáci-mrzáci, aby svých sil a schopností ku nějaké práci využili tam, kde to shledávají nejvhodnějším. Po této stránce měl by vůbec o d p a d n o u t i již důvod k vypo-
vídacímu právu obce, poněvadž je již překonán nejen moderními názory sociálními, ale i zákonodárstvím republiky, které různými zařízeními a institucemi ať už obligatorními nebo fakultativními sužuje okruh zmíně-
ných osob na nejmenší možnou míru, každému finančnímu hospodářství snesitelnou.

Odpadne-li tak tento jedině vlastně opodstatněný důvod, pak možno již zcela dobře přikročiti k unifikaci prve zmíněné.

Odnětím samostatného vypovídacího práva obcím nestane se těmto nijaká křivda a nelze v tom rovněž spatřovati snad nějaký útok na do-
šavadní okruh působnosti obce. Právo toto ztratí o svůj původní charakter a jeho používání týká se stále menšího a menšího okruhu osob, při čemž jsou tu směrodatna hlediska policejní. Ztrácí tudíž právo to vůbec na svém původním významu a do dnešních poměrů se již naprosto nehodí. Pokud pak jde o hlediska policejní, tedy zásah takový byl již intendován cito-
vaným zák. č. 76/1919 Sb. z. a n. a nejde tu proto o novum, nýbrž pouze provedení toho, co již jednou bylo naznačeno.

Zde padají pak na váhu hlavně důvody účelnosti, jednotnosti a zjednodušení. S těchto hledisek věc posuzující, dojdeme k těmto vý-
sledkům:

Za dnešního stavu vynese sice obec nález vypovídací, avšak ne-
opustí-li vypověděný obec pobytu dobrovolně, nemůže ho obec sama od-
straniti, nýbrž musí se obrátiti k politickému úřadu, aby tento vypovídací
nález exequoval. Je ovšem pravda, že tento úřad může opět zmocniti obec,
aby nález vlastními orgány provedla, ale bez tohoto zmocnění sama tak
učiniti nemůže. Je tedy výsledek ve skutečnosti týž, jako když na Slo-
vensku a Podkarpatské Rusi má na př. starosta právo (nař. č. 9389/1885
B. M.) tuláky, nenapravitelné lenochy, kteří v obci žebrají, nemají vůbec
řádného bytu a zaměstnaní, dále prostitutky a ty, kteří svým nemravným
životem budí veřejné pohoršení, vyzvati, aby se z obce vzdálili; ne-
uposlechnou-li a nepatří-li do obce, zašle okresnímu úřadu k dalšímu řízení.

Z toho je tedy patrné, že věc musí se stejně dostat k politickému
úřadu. Již tím, že nemohu nařízení, které vydám, sám provést, ztrácí do
jisté míry právo to na ceně. Avšak jsou zde ještě další okolnosti. Stížnost
proti vypovídacímu nálezu se podává ke státním úřadům (politickým). Po-
něvadž pak jde tu téměř o nejdůležitější existenční podmínky, je přirozeno,
že jen nepatrné procento vypovídacích nálezů, obcí vydaných, zůstává
beze stížnosti; avšak i toto procento přijde ke státnímu úřadu, jde-li
o exekuci nálezu a pak musí tento úřad před exekucí stejně prozkoumati
formální správnost vypovídacího nálezu a jeho pravoplatnost. Ostatní ná-
lezy, proti nimž stížnost podána, a těch je nepoměrná většina, stávají se

³⁾ Budw. 2372 A, nález ze dne 12. února 1904, č. 1571.

tedy také předmětem řízení před úřady politickými. K tomu pak musíme míti stále na zřeteli, že státní úřady nejsou tu toliko úřady odvolacími, nýbrž také dohledacími, v důsledku čehož jsou z moci úřední povinny bděti nad tím, zda podmínky výpovědní tu skutečně jsou a zda obec mezi svého práva nepřekročila.

Konečně nutno připomenouti, že i o žádosti za odložení provedení právoplatného vypovídacího nálezu až do rozhodnutí o stížnosti, u nejvyššího správního soudu podané, rozhoduje již podle § 17. zákona o tomto soudě příslušný úřad politický.⁴⁾ Důvody účelnosti jednotnosti a zjednodušení budou pak jistě se přimlouvati za to, aby přeneseno bylo rozhodování přímo na ten nejnižší úřad státní, který se věcí v každém případě musí zabývatí a dále k tomu, aby počet instancí byl oproti dnešnímu stavu (až k ministerstvu) zkrácen, aby strana dostala tak co nejdříve rozhodnutí konečné a nebyla v nejistotě.

Obec nemusí tím ovšem býti úplně vy'oučena z účasti na řízení, nýbrž bylo by jí i na dále ponechatí, aby k němu dala popud a veškerý přípravy potřebné provedla, takže by věc pouze k rozhodnutí předložila úřadu státnímu. Ve skutečnosti by změna spočívala v tom, že by obec předložila věc na místo až před provedením exekuce, již dříve, takže by úřad současně s vydáním nálezu učinil zároveň opatření o exekuci pro případ, že nález nabude moci práva.

Tím by pak mohlo dojít i ke spojení s institucí podobnou, totiž s vyhoštěním policejním, podle zákona ze dne 27. července 1871, č. 88 ř. z., o němž rozhoduje již nyní politický úřad. Toto je přípustno proti týmž osobám, které možno hnáti postrkem. Jsou to:

- a) tuláci a jiné osoby práce se štífcí, které jsou na obtíž veřejné dobročinnosti;
- b) osoby, které nemají určitého povolání a nemohou se prokázati ani řádným důchodem ani dovolenou činností;
- c) řemeslné prostitutky a osoby, jež nejsou poslušny rozkazu od úřadu jim daného, aby odešly;
- d) tí, kdož byli z trestní vazby a donucovací pracovny propuštění, ohrožují-li bezpečnost osobní neb majetkovou.

Výpočet těchto osob kryje se celkem s výpočtem v § 2. nařízení č. 9389/1885 B. M. (ze dne 14. února 1885) hnanického statutu, platného na Slovensku a v Podkarpatské Rusi.

Poněvadž pak policejní vyhoštění má nastati tehdy, pak-li veřejné zájmy, k jichž ochraně je postrk určen, ohroženy jsou hlavně na místě, z něhož má býti dotčená osoba odstraněna, vidíme, že styčným bodem s vyhoštěním místním (obcí vyslovitelném) je zde ohrožení místa, jež se týká zájmů, jimž nelze odepřítí charakter veřejnosti.

⁴⁾ Od toho dlužno rozeznávati pouhou žádost za lhůtu k vystěhování, o níž rozhoduje obec dle volného uvážení a není po této stránce podrobena kontrole.

Odpadne-li pak původní charakter vypovídacího práva obce, jež se v praxi přeměnilo na ustanovení policejní — jak jsme o tom již předem pojednali — a přihlédneme-li k této praxi, vidíme, že při pochybné účelnosti tohoto práva má se obec omezit skutečně jen na případy vážné, protože je vlastně její povinností občany chránit a nikoliv pronásledovat a že tudíž v nynější době vypovídací právo obce mělo by se omezit skutečně jen (a to ještě při bedlivém posuzování dle individuálností osob a případů) na takové důvody, které jsou dnes směrodatnými pro vyhoštění policejní. Pak je ovšem na snadě, aby o něm rozhodoval stejný úřad, při čemž nikterak nedotýkáme se toho, zda i důvody pro policejní vyhoštění nebudou potřebovati podrobné revise vzhledem k poměrům a názorům nynější doby.

Netřeba k tomu připomínati, že pro obě instituce dal by se pak nalézti i termín jediný, který by pak mohl vyhovovati i pro postřk vzhledem k jeho úzké souvislosti s policejním vyhoštěním. Tím by bylo opět provedeno další zjednodušení. Šlo by tu pak prostě o nálezh politického úřadu, který by se týkal vyhoštění z jednoho nebo několika míst, po případě z určitého většího obvodu. Toto vyhoštění by pak mohlo býti spojeno s dalšími zákazy, po případě rozkazy, jako se záповědí návratu vůbec nebo jen na určitý čas, dále s rozkazem odebrati se do obce domovské podle určitého, úředně mu předepsaného rozpisu a směrem tam uvedeným a konečně i s tím, že se osoba mocí dopraví s průvodem stráže do obce domovské. U cizozemců zůstalo by při dosavadním způsobu postupu. To ovšem jsou již věci, vyběhající z rámce tohoto pojednání, o nichž však bylo nutno alespoň letmo se zmíniti vzhledem k jejich úzké spojitosti.

Účelem tohoto článku bylo dokázati, že stát má stejný, ne-li větší zájem na vypovídacím právu obce a že tudíž ztrácí-li se dnes jeho původní účelnost, je doporučitelno, aby stát sám právo toto vzal do svých rukou. Svobody občanů jsou zaručeny v ústavní listině a mohou býti omezeny jen zákonem. Šetřiti těchto svobod je povinen každý, tedy i obec a chrániti jich je zase v prvé řadě povinností státu. On je povolán hájiti životní podmínky všech občanů a nemůže proto připustiti jejich ohrožování bez závažných a účelných důvodů, protože ohrožování to dotýká se význačně zájmů státu, jehož národohospodářsky prospěch je odvislý od prospěchu každého jednotlivce. Nemůže-li však stát takové ohrožování připustiti, pak je jen zcela na místě, jestliže to právo, které svého původního účelu pozbylo a které, zaměněno jsouc nyní praxí na ustanovení policejní, by mohlo býti eventuelně i z různých důvodů (národnostních, náboženských, sociálních) zneužíváno, převezme stát sám a bude jej vykonávati svými orgány a to i bez jakéhokoliv popudu a návrhu se strany obce, bude-li to za vhodné uznáno.

Obci ovšem může býti i nadále ponecháno právo příslušné návrhy podati politickému úřadu a může býti uvažováno i o tom, zda by jí nemohlo býti přiznáno právo stížnosti v případě, že by politický úřad její návrh zamítnul. Zkrátíme-li zde pak ještě počet instancí, bude tím učiněn opět další krok v účelném sjednocení a zjednodušení veřejné správy a odstraníme, resp. na vhodnou bási postavíme a zlepšíme ustanovení, jež se

dnes již nejen neshoduje s ostatním platným dnešním zákonodárstvím, ale nevyhovuje také změněným poměrům a ve skutečnosti blížilo se již téměř zneužívání, poněvadž dnes již těžko možno hledati souvislost s duchem, za kterého vzniklo.

JUDr. Josef Pražák:

Výsledek sjednocovacích prací v oboru předpisů o ukládání soudních deposit a deposit poručenských (sirotčích) úřadů.

A) Úvod.

Četné byly příčiny pronikavých změn, které po státním převratu nastaly v předpisech o úschově a správě deposit.

I. Nehledíme-li k depositní agendě bývalé Rakousko-uherské banky a vídeňské poštovní spořitelny, byla v Čechách, na Moravě a ve Slezsku soudní deposita vůbec ukládána zásadně u berních úřadů, v Praze a v Brně u samostatných úřadů schovacích (srov. nařízení ministra spravedlnosti a financí ze 16. listopadu 1850 č. 448 ř. z.). V Čechách — nikoli též na Moravě a ve Slezsku — bylo vedle toho podle zákona č. 77/1909 ř. z. a prováděcího nařízení č. 201/1909 ř. z. za jistých podmínek dovoleno ukládati některá soudní deposita u Zemské banky v Praze. Tato úprava depositní agendy jak potřebám praxe, tak i ohledům bezpečnosti deposit dobře vyhovovala. Po státním převratu bylo však v důsledku finanční reformy rozhodnuto o postupném rušení berních úřadů a justiční správě nastal obtížný úkol co nejrychleji zabezpečiti a uspokojivě vybudovati novou úpravu soudní agendy depositní.

II. Na Slovensku a Podkarpatské Rusi byla soudní deposita ukládána výhradně u berních úřadů (srov. § 28. zák. čl. XXXI/1871 uh.). K soudním depositům zde však nenáleželo jmění poručenců a opatrovců; k rozhodování o úschově a správě tohoto jmění byly tam příslušny t. zv. sirotčí stolice jako úřady administrativní, podléhající ministru vnitra. Jak neutěšený byl stav deposit sirotčích stolic, vylučuje tisk senátu N. S. č. 1723 z r. 1923 (důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o ukládání soudních deposit a deposit poručenských (sirotčích) úřadů u poštovního úřadu šekového v Praze): »Stanoviti způsob ukládání deposit býv. sirotčích stolic příslušelo do pravomoci dřívějších administrativních župních výborů aneb obcí, jimž bylo vedení sirotčí agendy svěřeno, a bylo proto různě upraveno (§§ 285. a násl. zák. čl. XX/1877 uh.). Obce ukládaly deposita svých poručenců skoro výlučně v pokladnách obecních, kdežto župní sirotčí stolice činily tak buď u státních berních úřadů aneb u peněžních ústavů, administrativním župním výborem k tomu určených. Tento nejednotný způsob ukládání deposit poručenců vyžaduje rozhodně nové úpravy. Různé místní zájmy působily mnohdy velmi silně na určování peněžních ústavů ku přijímání deposit poručenců oprávněných a často byly zmocněny i ústavy, jež nikterak nevyhovují podmínkám zákona ze dne 14. dubna 1920, č. 302 Sb. z. a n. Obdobná zařízení, jak byla v Rakousku ujednána s Rakousko-